

Ti års udvikling i planteavl

Af Mikkel Gejl Hansen

Driftsresultatet i 2017 blev i gennemsnit på 417.000 kr. pr. heltidsplanteavlsbedrift. Resultatet er ca. 380.000 kr. højere end det, der blev opnået i 2016, og er til sammenligning det højeste resultat siden 2013, hvor det gennemsnitlige driftsresultat var på 557.000 kr.

Tabel 1 viser den økonomiske udvikling for heltidsplanteavlsbrug de seneste ti år. Resultaterne er baseret på data fra årsrapporter, der er indberettet til SEGES' Økonomidatabase. Bedrifterne opfylder kriterierne for at være en heltidsplanteavlsbedrift. Definitionen på en heltidsplanteavlsbedrift er, at mindst 50 procent af standardomsætningen stammer fra planteproduktionen. Standardomsætning beregnes ud fra produktionsomfang og "normalt" bruttoudbytte fra den enkelte produktionsgren.

Der indgår data fra 772 bedrifter i analysen i 2017.

Tabel 1. Ti års udvikling i resultaterne for heltidsbedrifter med planteavl

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antal bedrifter	3.023	3.314	2.630	1.232	2.285	2.569	760	844	771	772
Antal ha	175	188	180	205	215	219	212	219	232	232
- heraf forpagtet ha	58	66	61	64	72	88	81	91	97	102
Hkg kerne i korn pr. ha 1)	64	70	62	62	66	67	71	72	62	70
Totaløkonomi i 1.000 kr.										
Bruttoudbytte	2.348	2.445	2.831	2.558	3.369	3.195	3.105	3.048	2.814	3.114
heraf mark	1.685	1.721	2.100	2.046	2.881	2.729	2.601	2.548	2.274	2.550
Dækningsbidrag	1.584	1.501	1.873	1.758	2.423	2.221	2.188	2.117	1.845	2.157
Kapacitetsomkostninger	1.213	1.319	1.291	1.229	1.382	1.416	1.562	1.534	1.584	1.525
heraf løn	162	206	189	121	161	201	228	232	235	208
heraf maskinstation	119	139	120	172	161	183	185	187	199	210
heraf afskrivninger	370	349	365	346	405	423	462	472	490	470
Afkøbet EU-støtte 2)	415	453	435	472	524	518	510	513	530	516
Finansieringsomkostninger	1.014	845	822	760	851	766	767	748	756	730
Driftsresultat	-227	-210	195	241	715	557	368	348	35	417
Dækningsgrad, pct.	67%	61%	66%	69%	72%	70%	70%	69%	66%	69%
Kapacitetsgrad ekskl. ejerløn, pct.	131%	114%	145%	143%	175%	157%	140%	138%	116%	141%
Kapacitetsgrad inkl. ejerløn, pct.	-	-	-	-	-	127%	117%	116%	98%	112%

I 2017 udgør dækningsgraden ca. 69 procent af bruttoudbyttet, hvilket er stort set det samme som i de sidste 10 år. Bortset fra et fald i 2009 til 61 procent, har dækningsgraden svinget med 3 procent, mellem 66 procent og 72 procent. Jo højere dækningsgrad, desto bedre er virksomheden i stand til at begrænse stykomkostningerne i forhold til bruttoudbyttet. Stykomkostningerne er dermed forholdsvis konstante i forhold til bruttoudbyttet, selv i år med lavt bruttoudbytte.

Kapacitetsgraden opgøres som dækningsbidraget sat i forhold til kapacitetsomkostningerne. Kapacitetsgrad inklusiv ejerløn udgør i 2017 112 procent og er steget med 14 procentpoint fra 98 procent i 2016. Da kapacitetsgraden er højere end 100 pct., er der dækning af finansierings- og kapacitetsomkostningerne inkl. ejerløn. Selv med stigningen på 14 procentpoint er kapacitetsgraden stadig lavere end de øvrige år fra 2013 til 2015. Det skal dog tages med i betragtning, at omkostningen til ejerlønnen er den største i alle årene, og med et ejerlønniveau som i 2016, vil kapacitetsgraden inkl. ejerløn i 2017 være på 118 procent og dermed kun overgået af 2013.

Det dyrkede areal

Det dyrkede areal pr. bedrift har været jævnt stigende gennem hele perioden – dog med et mindre fald i 2010. I nærværende analyse er det dyrkede areal pr. bedrift på 232 ha i gennemsnit, hvilket er det samme antal ha i forhold til 2016.

Bruttoudbytte

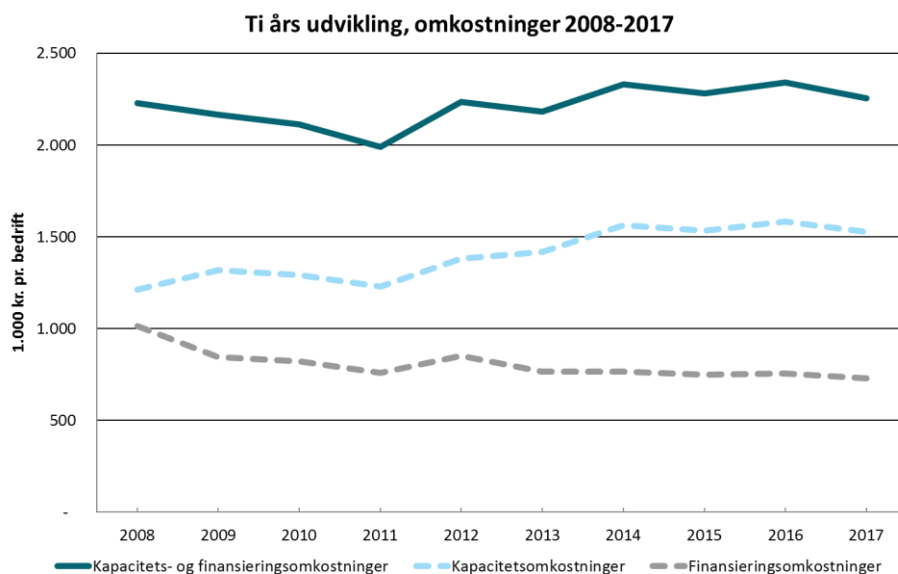
Bruttoudbyttet i 2017 har været ca. 300.000 kr. højere pr. bedrift end i 2016 og er på højeste niveau siden 2014.

Den gennemsnitlige pris på foderhvede i 2017 var på 113 kr. pr. hkg ved et simpelt gennemsnit af salgspriser fra januar til december. I 2016 var tilsvarende pris på ca. 106 kr. pr. hkg. I regnskaberne er høstudbyttet i korn opgjort til ca. 8 hkg højere end i 2016. Det svarer fint til oplysninger fra Danmarks Statistik, hvor det gennemsnitlige høstudbytte i korn var på 62 hkg pr. ha i 2016 mod 69 hkg pr. ha i 2017. Kombinationen af højere udbytter og stigende priser har været medvirkende til et stigende bruttoudbytte.

I 2017 var start- og slutprisen på foderhvede begge på ca. samme niveau, nemlig 110 og 108 kr. pr. hkg. Da hovedparten af kornet sælges i sidste kvartal eller sættes til værdi på lager svarende til december prisen, vil det udbytte, man opnår i sit regnskab, ligge tættere på prisen i 4. kvartal end et simpelt gennemsnit over året.

Kapacitetsomkostningerne stiger

Figur 1 viser udviklingen i kapacitets- og finansieringsomkostninger i de seneste ti år for den gennemsnitlige bedrift. Tages der hensyn til det areal, der dyrkes, så har kapacitetsomkostningerne efter en top i 2008-2009 udvist et svagt fald frem til 2011, hvorefter de stiger igen frem til 2016. Kapacitetsomkostningerne målt i kr. pr. ha nåede i 2014 således en top på 7.400 kr. pr. ha mod 6.466 kr. pr. ha i 2013 og 7.006 kr. pr. ha i 2015. I 2017 faldt kapacitetsomkostningerne pr. ha yderligere til ca. 6.600 kr. pr. ha, hvilket giver et fald på næsten 800 kr. pr. ha i forhold til toppen i 2014. De samlede omkostninger er faldet fra 2016 til 2017, hvilket siden 2012 er sket hvert andet år, hvorefter faldet er efterfulgt af en stigning. Stigningen i antal ha per bedrift er yderligere medvirkende til, at de samlede omkostninger pr. ha falder.

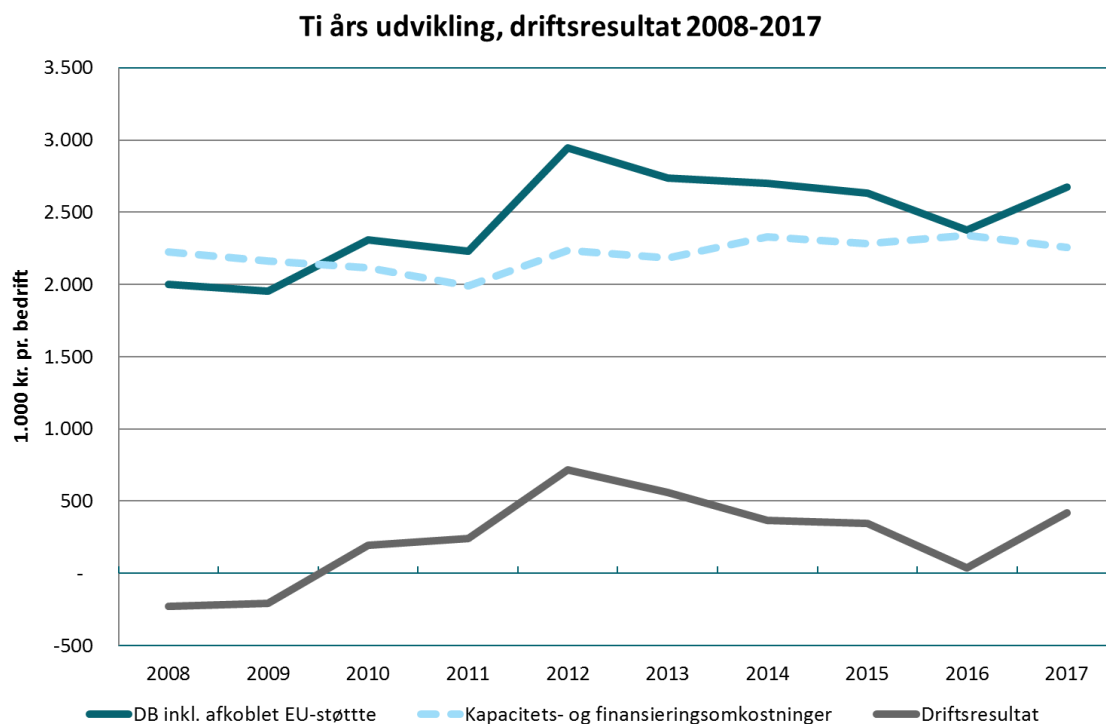

Figur 1. Udvikling i kapacitets- og finansieringsomkostninger samt den resulterende samlede omkostning i perioden 2008-2017 i årets priser (ikke korrigerede for prisudvikling).

Finansieringsomkostninger

Finansieringsomkostningerne faldt med 26.000 kr. fra 2016 til 730.000 kr. i 2017. Faldet skyldes primært et fald i realiserede tab af finansaktiver og renteudgifter. Et fald i renteudgifterne hænger også sammen med, at gælden er faldet med ca. 250.000 kr., og der dermed er mindre gæld, der skal forrentes. Finansieringsomkostningerne dækker i højere grad end kapacitetsomkostningerne over forskydninger mellem de enkelte poster. Finansieringsomkostningerne har dog over en periode fra 2009 ligget forholdsvis stabilt på et niveau omkring 750-850.000 kr., men er nu under dette niveau.

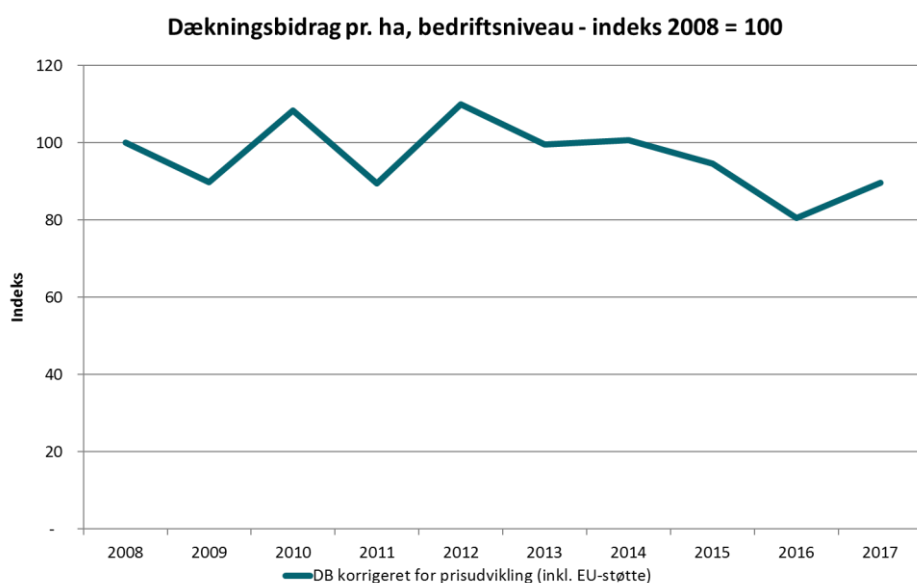
Dækningsbidrag og driftsresultat

Figur 2. Udvikling i dækningsbidrag inklusive EU-støtte, kapacitets- og finansieringsomkostninger og driftsresultat i perioden 2008-2017 i årets priser (ikke korigeret for prisudvikling).

Driftsresultatet, målt i årets priser, var -230.000 kr. pr. bedrift i 2008 og 417.000 kr. i 2017. Der har i perioden været store udsving i det gennemsnitlige driftsresultat pr. bedrift, hvilket ses i figur 2. Driftsresultatet i 2017 er efter et dårligt 2016, der var på det laveste niveau siden 2008 og 2009, igen over gennemsnittet på 244.000 kr. over de sidste 10 år. Fra 2009 og frem til 2012 var der en stigning i driftsresultatet, hvor det toppede med 715.000 kr., men siden da har driftsresultaterne været faldende indtil 2017. Generelt er indtjeningen for plan-teavlere blevet mindre siden 2012, og tendensen med stagnerende/faldende bruttoudbytte mod stigende omkostninger, har domineret de sidste seks år med en lille undtagelse i 2017. Når niveauet for bruttoudbyttet ligger ekstra lavt, er det ekstra vigtigt for bedrifterne at holde fokus på omkostningerne for at vende tendensen med faldende indtjening.

For at illustrere udviklingen i dækningsbidragene er der i figur 3 vist dækningsbidrag i kr. pr. ha for årene 2007 til 2015. I disse tal er EU-støtten indregnet for at gøre niveauet sammenligneligt. Samtidig er de enkelte års dækningsbidrag korrigeret for prisudviklingen udtrykt ved forbrugerprisindekset. Dækningsbidragene i de enkelte år er tillagt EU-støtte og indekseret med dækningsbidraget i 2008 til indeks 100. Det ses af figur 3, at dækningsbidrag målt i kr. pr. ha i 2016 er på det laveste niveau set over en 10-årig periode fra 2008 til 2016. I 2017 er der dog sket en lille stigning, der imidlertid ikke helt opvejer de seneste års nedtur.

Figur 3. Dækningsbidrag inklusive EU støtte i kr. pr. ha for årene 2008 til 2017, dækningsbidrag korrigeret for prisudviklingen med forbrugerprisindekset og indekseret med 2008 = indeks 100.